

ชื่อผลงานวิจัย (ไทย)

บทบาทการมีส่วนร่วมของสื่อหนังสือพิมพ์ต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาไทยปี 2541-2553

ชื่อนักวิจัย

ศ.ดร.สุวิมล ว่องวาณิช

ปีที่ผลงานวิจัยเสร็จ

2554

ประเภทของงานวิจัย

อื่นๆ

คำสำคัญ

การมีส่วนร่วมของสื่อหนังสือพิมพ์ , การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาไทย , ปฏิรูปการศึกษา

ความเป็นมา/หลักการและเหตุผล

ทศวรรษใหม่แห่งการสื่อสาร ที่ทุกคนบนโลกสามารถเชื่อมต่อสื่อสารกันจากสื่อที่มีคุณลักษณะเฉพาะและมีการเลือกใช้สื่อตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป แต่หากกล่าวถึงสื่อที่สามารถเข้าถึงคนในสังคมได้ทุกกลุ่มและส่งผ่านได้ทั่วทุกมุมโลก การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสู่สาธารณชนอย่างแม่นยำนั้นคือ “สื่อมวลชน” ในปัจจุบันศักยภาพของสื่อมวลชนมีอิทธิพลที่เพิ่มขึ้นในการดำรงชีวิตของคนในสังคมนั้นเป็นเรื่องจริง ไม่ได้เป็นเพียงแค่สื่อกลางของการสื่อสารเท่านั้น แต่เป็นสภาพแวดล้อมที่ก่อตัวขึ้นรอบๆตัวเราอย่างแท้จริง สื่อมีอิทธิพลก่อให้เกิดความคิด การตัดสินใจ และพฤติกรรมในที่สุด สื่อได้เข้ามามีบทบาทและเป็นหนึ่งในผู้นำที่ทำให้เกิดการขัดเกลาในสังคม อีกทั้งยังทำให้สังคมมีแนวทางการคิดและปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน

คุณลักษณะเฉพาะของสื่อมวลชนที่มีต่อสังคมคือ ผู้รับสารมีขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นใครก็ได้และบ่อยครั้งเป็นกลุ่มที่มีความเป็นวิวิธพันธ์หรือมีความแตกต่างกัน ซึ่งสามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายได้ (Wright,1986 อ้างถึงใน Harris,2009) แต่ทั้งนี้ข้อจำกัดด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของสื่อแต่ละประเภท ทำให้มีความแตกต่างกันจากการรับรู้ ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับภูมิหลังที่แตกต่างกันของผู้รับ ในปัจจุบันมีการแบ่งสื่อตามวิธีการใช้ได้ 2 ประเภทคือ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Harris,2009:6) นอกจากนั้นสิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวในสังคมโลกได้อย่างชัดเจนในการส่งข้อมูลข่าวสารโดยตรงไปยังสาธารณชนด้วยช่องทางต่างๆ ซึ่งเรียกว่า “ข่าว” คุณค่าของข่าวหนังสือพิมพ์มีที่ไม่ได้เป็นเพียงพื้นฐานของรายงานเหตุการณ์ล่าสุด แต่เป็นยิ่งกว่านั้น มันคือเหตุการณ์ล่าสุดที่สนใจผู้อ่านซึ่งไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์นั้นๆ โดยเป็นประโยชน์ต่อสังคมในด้านต่างๆ (Morledge,2009: 25) การศึกษาไทยเป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญที่หนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญในการรายงานข่าว ซึ่งมีการแบ่งหน้าการศึกษาเพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาไทย ในขณะที่ระบบการศึกษาไทยได้มีกำหนดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษแรก (ปี 2542-2552) และดำเนินการต่อเนื่องจนเข้าสู่การปฏิรูปการศึกษาถึงสองทศวรรษ (ปี 2552-2561) เพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา ดังนั้นจากที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องดำเนินงานวิจัยเรื่อง “บทบาทการมีส่วนร่วมของสื่อหนังสือพิมพ์ต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาไทยปี 2541-

2553”

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาบทบาทบทบาทการมีส่วนร่วมของสื่อหนังสือพิมพ์ต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาไทยปี 2541-2553

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการศึกษาที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ เนื่องจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2552 อันเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นทางการ แต่การเตรียมการเพื่อการปฏิรูปการศึกษามีมาก่อนหน้านั้น คณะวิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างก่อนปฏิรูปจริงประมาณ 1 ปี โดยศึกษาในช่วงเวลาระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2541 ถึง 31 ธันวาคม 2553 รวมเป็นระยะเวลาทั้งหมด 13 ปี โดยการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดประเด็นการศึกษาชาวออกเป็น 7 ประเด็นตามกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการการวิจัยจากเอกสาร (documentary research) โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) กลุ่มตัวอย่างคือ หนังสือพิมพ์รายวันที่วางจำหน่ายในประเทศไทยและนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการศึกษา วิธีการเลือก กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจำนวน 2 หนังสือพิมพ์ ซึ่งมีเกณฑ์การพิจารณา 2 ขั้นตอนคือ (1) เลือกตามประเภทของหนังสือพิมพ์ (2) เลือกหนังสือพิมพ์ที่มียอดจำหน่ายสูงสุดในแต่ละประเภท ดังนั้นตัวแทนของหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพคือ มติชนและตัวแทนของหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยมคือ ไทยรัฐ โดยศึกษาในช่วงเวลาระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2541 ถึง 31 ธันวาคม 2553 รวมระยะเวลา 13 ปี จำนวนข้าราชการศึกษาทั้งหมด 18,848 ชาว ซึ่งเป็นชาวเพื่อการปฏิรูปการศึกษา 16,314 ชิ้นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบบันทึกข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา โดยมีการจำแนกการวิเคราะห์เป็น 7 ประเด็น เครื่องมือได้รับการตรวจสอบการทดสอบคุณภาพด้านความตรง (content validity) และความเที่ยง (Reliability) ซึ่งมีค่าระหว่าง 0.77 - 0.87 การวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ (%) เพื่ออธิบายประเด็นต่างๆของเนื้อหา ข้าราชการศึกษา

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐาน

จากข้าราชการศึกษาทั้งหมดจำนวน 18,848 ชิ้น ส่วนใหญ่เป็นชาวเพื่อการปฏิรูปการศึกษาจำนวน 16,314 ชิ้น (86.56%) โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1.1 ปีที่เผยแพร่ชาวเพื่อการปฏิรูปการศึกษาเผยแพร่ในปี 2553 มากที่สุด (12.08%) รองลงมาคือ ปี 2551 (11.03%) และ 2552 (9.61%) แต่ข้อสังเกตคือ ในช่วงปี 2549 ถึงปี 2553 หนังสือพิมพ์มติชนมีการเผยแพร่ชาวเพื่อการปฏิรูปการศึกษาสูงกว่าปีอื่นๆ ในขณะที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีการเผยแพร่ประเภทของการศึกษาสูงขึ้นในปี 2553 อย่างชัดเจน 1.2 เดือนที่เผยแพร่ชาวเพื่อการปฏิรูปการศึกษาเผยแพร่ในเดือนกรกฎาคมมากที่สุด (10.03%) รองลงมาคือ เดือนสิงหาคม (9.78%) และเดือนพฤศจิกายน (8.98) ในขณะที่เดือนเมษายนน้อยที่สุด (6.82) รองลงมาคือ เดือนพฤษภาคม (7.54%) และเดือนกุมภาพันธ์ (7.75%) ข้อสังเกตคือ ในช่วง

ปลายปีหรือ 6 เดือนหลัง (53.05%) มีการเผยแพร่ข่าวเพื่อการปฏิรูปการศึกษาสูงกว่าช่วงต้นปีหรือ 6 เดือนแรก (46.95%) 1.3 วันที่ที่เผยแพร่ข่าวเพื่อการปฏิรูปการศึกษาเผยแพร่ในวันที่ 19 มากที่สุด (3.58%) รองลงมาคือ วันที่ 3 และวันที่ 25 (3.54%) ซึ่งเมื่อจำแนกตามปีและเดือนพบว่ามีลักษณะคล้ายกันคือ ไม่มีความคงที่ของวันที่ที่เผยแพร่ข่าว แต่ทุกๆ 4-6 วันจะมีลักษณะการตีพิมพ์ข่าวการศึกษาที่คล้ายกันคือ มีการตีพิมพ์น้อยและมากผสมกัน 1.4 หนังสือพิมพ์ที่เผยแพร่ข่าวเพื่อการปฏิรูปการศึกษานำเสนอผ่านหนังสือพิมพ์มติชน (78.41%) และนำเสนอผ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ (21.59%)

2. บทบาทของหนังสือพิมพ์ต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาไทย

2.1 รูปแบบการนำเสนอข่าวเพื่อการปฏิรูปการศึกษาส่วนใหญ่เป็นการนำเสนอในรูปแบบข่าว (77.71%) รองลงมาคือ บทความ/สัปดาห์ (18.74%) และบทบรรณาธิการ (3.01%) ในขณะที่ภาพข่าวเป็นรูปแบบการนำเสนอที่น้อยที่สุด (0.54%) เมื่อวิเคราะห์จำแนกตามปี เดือน หนังสือพิมพ์และบทบาทของหนังสือพิมพ์พบว่า รูปแบบในการนำเสนอมีลักษณะคล้ายกัน

2.2 การส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษา การนำเสนอข่าวเพื่อการส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาไทย ส่วนใหญ่เป็นการส่งเสริมโดยอ้อม (52.15%) รองลงมาคือ การส่งเสริมโดยตรง (40.09%) เมื่อจำแนกตามบทบาทพบว่า ข่าวที่มีบทบาทเป็นผู้แจ้งให้ทราบ เวทีแสดงความคิดเห็น และผู้ประเมินตรวจสอบจะเป็นข่าวที่มีการส่งเสริมโดยอ้อมมาก แต่ข่าวที่มีบทบาทเป็นผู้สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและผู้ผลักดัน กระตุ้น เสนอแนะ จะเป็นข่าวที่มีการส่งเสริมโดยตรงมากที่สุด การส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาโดยอ้อม เป็นการนำเสนอเนื้อหาและการปฏิบัติมากที่สุด (44.25%) รองลงมาคือ การประชุม/สัมมนา (17.27%) และกิจกรรมทางการศึกษา (14.39%) ในขณะที่หนังสือพิมพ์มีการนำเสนอข่าวการโยกย้ายตำแหน่งน้อยที่สุด (5.95%) รองลงมาคือ การทุจริตคอร์รัปชัน (7.84%) และความขัดแย้ง (10.31%) เมื่อวิเคราะห์จำแนกตามปี พบว่า ตั้งแต่ปี 2541-2553 ส่วนใหญ่มีนำเสนอข่าวเนื้อหาและการปฏิบัติมากที่สุด ยกเว้นปี 2551 ที่มีการนำเสนอข่าวกิจกรรมทางการศึกษามากที่สุด การส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาโดยตรง เป็นการนำเสนอหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนมากที่สุด (16.30%) รองลงมาคือ รัฐกับการศึกษา (12.35%) และการพัฒนาวิชาชีพครู (11.85%) ในขณะที่หนังสือพิมพ์มีการนำเสนอข่าวการส่งเสริมอาชีพน้อยที่สุด (3.07%) รองลงมาคือ การศึกษาทางเลือก (4.23%) และแหล่งข้อมูล (5.12%) เมื่อจำแนกตามปี พบว่าตั้งแต่ปี 2541 ถึง 2553 มีความแตกต่างกันมากในการนำเสนอในแต่ละปีคือ ปี 2543 2544 และ 2553 ส่วนใหญ่มีการนำเสนอหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนมากที่สุด ส่วนปี 2541 2546 และ 2548 ส่วนใหญ่มีการนำเสนอข่าวรัฐกับการศึกษามากที่สุด โดยตรงที่แตกต่างกัน และเมื่อจำแนกตามบทบาทของหนังสือพิมพ์พบว่า ข่าวที่มีบทบาทเป็นผู้แจ้งข่าวสารจะมีการเสนอข่าวหลักสูตรและวิธีการเรียนและสอนมากที่สุด ข่าวที่มีบทบาทเป็นผู้สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องจะมีการนำเสนอข่าวข้อมูลด้านการศึกษามากที่สุด ข่าวที่มีบทบาทเป็นเวทีแสดงความคิดเห็น ผู้ผลักดันกระตุ้นเสนอแนะ และผู้ประเมินตรวจสอบจะมีการนำเสนอข่าวรัฐกับการศึกษามากที่สุด

2.3 แหล่งข่าวของหนังสือพิมพ์ แหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษาที่ได้รับการอ้างอิงในหนังสือพิมพ์เพื่อการนำเสนอข่าวเพื่อการปฏิรูปการศึกษา โดยส่วนใหญ่แหล่งข่าวมาจากระดับบนหรือระดับนโยบายสู่ระดับล่าง (67.02%) และแหล่งข่าวมาจากระดับล่าง (22.04%) เมื่อจำแนกตามปี เดือน หนังสือพิมพ์ และบทบาทของหนังสือพิมพ์พบว่า ส่วนใหญ่เป็นแหล่งข่าวระดับบนเช่นเดียวกัน

แหล่งข่าวระดับบน ที่ได้รับการอ้างอิงในหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ คือกระทรวงศึกษาธิการ (69.58%) รองลงมาคือผู้บริหาร/สถานศึกษา (16.68%) และนักวิชาการ/ผู้ทรงคุณวุฒิ (10.71%) แต่เมื่อวิเคราะห์จำแนกตามบทบาทของหนังสือพิมพ์พบว่า ข่าวที่แสดงทุกบทบาทมีแหล่งข่าวมาจากกระทรวงศึกษาธิการเป็นส่วนใหญ่

แหล่งข่าวระดับล่าง ที่ได้รับการอ้างอิงในหนังสือพิมพ์มากที่สุด คือ ผู้สื่อข่าวมากที่สุด (83.70%) รองลงมาคือ ครู (5.78%) และนักเรียน (5.53%) ในขณะที่แหล่งข่าวมาจาก NGO น้อยที่สุด (2.36%) เมื่อวิเคราะห์จำแนกตามบทบาทของหนังสือพิมพ์พบว่า ข่าวที่แสดงทุกบทบาทมีแหล่งข่าวมาจากผู้สื่อข่าวมากที่สุด

2.4 บทบาทของหนังสือพิมพ์ โดยส่วนใหญ่หนังสือพิมพ์แสดงบทบาทผู้แจ้งข่าวสาร (67.99%) รองลงมาคือ ผู้ผลักดันกระตุ้นเสนอแนะ (12.58%) และเวทีแสดงความคิดเห็น (9.01%) เมื่อวิเคราะห์จำแนกตามปี เดือน หนังสือพิมพ์ พบว่า บทบาทของ

หนังสือพิมพ์ในการนำเสนอข่าวมีลักษณะคล้ายกัน

2.5 หน้าหนังสือพิมพ์และมุมมองของการนำเสนอข่าว โดยส่วนใหญ่ข่าวเพื่อการปฏิรูปการศึกษานำเสนอข่าวในหน้าการศึกษา (72.50%) รองลงมาคือ หน้าอื่นๆ (21.56%) และหน้าหนึ่ง (5.94%) เมื่อจำแนกตามปีพบว่า ส่วนใหญ่มีการนำเสนอข่าวหน้าการศึกษามากที่สุด ยกเว้นปี 2550 โดยส่วนใหญ่มีการนำเสนอข่าวเพื่อการปฏิรูปการศึกษาในหน้าอื่นๆ

ส่วนมุมมองของการนำเสนอข่าว พบว่า หนังสือพิมพ์เผยแพร่ข่าวเพื่อการปฏิรูปการศึกษาในมุมมองเชิงกลางมากที่สุด (47.31%) รองลงมาคือ มุมมองเชิงบวก (21.52%) และมุมมองเชิงผสม (17.59%) แต่เมื่อจำแนกตามปี พบว่า ส่วนใหญ่หนังสือพิมพ์เผยแพร่ข่าวในมุมมองเชิงกลางมากที่สุด ยกเว้นปี 2551 หนังสือพิมพ์เผยแพร่ข่าวในมุมมองเชิงบวกมาก

อภิปรายผล

1. ข้อมูลพื้นฐาน

ในปี 2553 หนังสือพิมพ์มติชนมีการเผยแพร่ข่าวเพื่อการปฏิรูปการศึกษาสูงขึ้นอย่างชัดเจน เนื่องจากปี 2552 ได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ทำให้หนังสือพิมพ์ต้องสนับสนุนและเผยแพร่ข่าวสารการศึกษาไทย ซึ่งสอดคล้องกับการเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ดำเนินงานในปี 2561 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

2. บทบาทและลักษณะการนำเสนอข่าวเพื่อการปฏิรูปการศึกษา

2.1 รูปแบบของการนำเสนอ จากผลการวิเคราะห์พบว่า ข่าวเพื่อการปฏิรูปการศึกษาส่วนใหญ่เป็นการนำเสนอในรูปแบบข่าว เนื่องจากหนังสือพิมพ์รายวันมีองค์ประกอบสำคัญคือ ข่าว ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของหนังสือพิมพ์ที่แตกต่างจากสื่อประเภทอื่น ซึ่งเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับSuh (2001) ที่กล่าวว่าข่าวหนังสือพิมพ์เป็นข่าวที่นำเสนอโดยการรายงานข่าวแบบเจาะลึก มีเนื้อหาชัดเจนและลึกกว่าสื่ออื่นๆ เนื่องจากสามารถบรรยายเป็นอักษรได้ สามารถให้รายละเอียดได้มาก (rich mix of content) และที่สำคัญหนังสือพิมพ์สามารถทำให้ผู้รับสารทราบได้ทันทีว่ามีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น

2.2 การส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษา ผลการวิเคราะห์พบว่า การนำเสนอข่าวเพื่อการส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาไทยส่วนใหญ่เป็นการส่งเสริมโดยอ้อม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตั้งแต่ปี 2541-2553 ส่วนใหญ่เป็นการรายงานบรรยากาศ ความคืบหน้าของการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบมากกว่าการส่งเสริมและสนับสนุนหลักการสำคัญที่เอื้อให้เกิดประโยชน์กับการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของวนิดา (2545) ที่สรุปว่าการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์มีส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาโดยอ้อมเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้นยังแสดงความคิดเห็นว่าหนังสือพิมพ์ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการศึกษามากเท่าที่ควรทั้งที่เรากำลังอยู่ในยุคของปฏิรูปการศึกษา การส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาโดยอ้อมส่วนใหญ่หนังสือพิมพ์มีการนำเสนอเนื้อหาข่าวเกี่ยวกับนโยบายและแผนการดำเนินงานของรัฐและหน่วยงานต่างๆ ที่มีต่อการศึกษามากที่สุดนั้น สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และขอขยายว่าด้วยการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นการกำหนดนโยบายเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ (ศูนย์ปฏิบัติการปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ในขณะที่ผลการวิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์มีการนำเสนอข่าวการโยกย้ายตำแหน่งการทุจริตคอร์รัปชัน และความขัดแย้งน้อยที่สุด สอดคล้องกับBlanchard (1974) ที่กล่าวว่า บทบาทสำคัญของข่าวคือการแสวงหาและรวบรวมข้อมูล ซึ่งอาจเกี่ยวกับความขัดแย้ง การถกเถียงและเหตุการณ์ในแง่ลบ แต่ทั้งนี้การนำเสนอข่าวในแง่ลบอาจสร้างภาพลักษณ์ที่ไม่ดีแก่ระบบการศึกษาได้ การส่งเสริมโดยตรงแสดงให้เห็นว่า เมื่อจำแนกตามปีพบว่าตั้งแต่ปี 2541 ถึง 2553 มีความแตกต่างกันมากในการนำเสนอในแต่ละปี ซึ่งสอดคล้องกับช่วงเวลาที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติต่างๆ และนโยบายของรัฐบาลที่แตกต่างกันในแต่ละช่วงเวลา (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) หากวิเคราะห์จำแนกตามบทบาทของหนังสือพิมพ์พบว่า ข่าวที่มีบทบาทผู้แจ้งข่าวสารเกี่ยวกับเนื้อหาที่เจาะลึกถึงนโยบายการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับการกำหนดหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 (ศูนย์ปฏิบัติการปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ส่วนข่าวที่มีบทบาท

เป็นเวทีแสดงความคิดเห็น ผู้ผลักดันกระตุ้นเสนอแนะ และผู้ประเมินตรวจสอบจะมีการนำเสนอข่าวรัฐกับการศึกษามากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ Moreira และ Rodrigues (2009) ที่กล่าวว่าบทบาทของหนังสือพิมพ์ที่นอกเหนือไปจากการแจ้งข่าวสารแล้ว ประกอบกับความไม่มั่นใจของประชาชนและสื่อมวลชนต่อสถาบันการศึกษาแห่งชาติ ทำให้ประชาชนกระตุ้นให้หนังสือพิมพ์มีบทบาทในการตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐบาลและของหน่วยงานรัฐ

2.3 แหล่งข่าวของหนังสือพิมพ์แหล่งข่าวระดับบน เป็นแหล่งข่าวที่มีความน่าเชื่อถือ เป็นองค์กร หน่วยงาน หรือบุคคลที่มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ ประกอบบทบาทหน้าที่ของแหล่งข่าวระดับบนมีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยตรง จึงทำให้แหล่งข่าวระดับบนมีการให้ข้อมูลทางการศึกษาแก่สื่อมวลชนมากกว่าแหล่งข่าวระดับล่าง โดยแหล่งข่าวด้านการศึกษาระดับบนที่ได้รับการอ้างอิงในหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ คือกระทรวงศึกษาธิการ รองลงมาคือ ผู้บริหาร/สถานศึกษา และนักวิชาการ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งสอดคล้องกับ Wright (1986 อ้างถึงใน Harris , 2009) ที่กล่าวว่าแหล่งที่มาของข่าวมักจะเป็นสถาบันและองค์กรต่างๆ และยังสอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ (2009) ที่กล่าวว่าแหล่งข่าวประจำ (BEAT) เป็นแหล่งที่มาของข่าวที่ผู้สื่อข่าวได้รับมอบหมายจากบรรณาธิการให้ไปติดต่อหาข่าวอยู่ทุกวัน หรือเป็นระยะๆ เช่น รัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล กระทรวง ทบวง กรม เป็นต้น รวมทั้งจัดอยู่ในแหล่งข่าวเปิดที่ผู้ให้ข้อมูลพร้อมเปิดเผยต่อสาธารณะ แหล่งข่าวระดับล่างที่ได้รับการอ้างอิงในหนังสือพิมพ์มากที่สุด คือ ผู้สื่อข่าวมากที่สุด รองลงมาคือ ครู และนักเรียน ซึ่งไม่สอดคล้องยุทธศาสตร์หลักการดำเนินการปฏิรูปการศึกษา และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ที่ต้องการให้เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งจากรัฐ องค์กรต่างๆ บุคคล ครอบครัว ชุมชน โดยเน้นให้ทุกภาคส่วนจัดการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น (ศูนย์ปฏิบัติการปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

2.4 บทบาทของหนังสือพิมพ์ จากผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์แสดงบทบาทการเสนอว่ามีเหตุการณ์อะไรเกิดมากที่สุด รองลงมาคือ บทบาทการนำเสนอเนื้อหาโดยมีแง่คิด ริเริ่มประเด็นต่างๆ เพื่อกระตุ้นเตือนให้สังคมหันมาตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา และบทบาทการเป็นพื้นที่สาธารณะในการแสดงความคิดเห็นของฝ่ายต่างๆ ในเรื่องของการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ประมะ สตะเวทิน (2540 : 137) ที่กล่าวถึงการแสดงบทบาทของสื่อมวลชนในเรื่องการสื่อสาร ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมโดยทั่วไปประกอบด้วย (1) สอดส่องระวังเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม จากการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น (2) ประสานส่วนต่างๆในสังคมเพื่อแสดงปฏิกิริยาตอบโต้โดยสื่อแสดงความคิดเห็นการวิเคราะห์และการเสนอแนะ (3) ถ่ายทอดมรดกทางสังคมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนรุ่นหลังๆและยังสอดคล้อง Wilbur Schramm & Charles R. Wright(อ้างถึงใน ประมะ สตะเวทิน , 2540 : 137) และถาวร บุญวัฒน์ (2538 : 23-24) ที่ระบุว่าหน้าที่ของสื่อมวลชนคือ การรายงานข่าวให้ดำเนินไปสู่ความถูกต้องและเป็นจริง

2.5 มุมมองของการนำเสนอข่าวเพื่อการปฏิรูปการศึกษา พบว่า หนังสือพิมพ์เผยแพร่ข่าวเพื่อการปฏิรูปการศึกษาในมุมมองเชิงกลางมากที่สุด ในขณะที่ข่าวมุมมองเชิงลบน้อยที่สุด อาจเพราะการนำเสนอข่าวในแง่ลบอาจสร้างการรับรู้ จดจำและสร้างความรู้สึก ทศนคติที่ไม่ดีต่อระบบการศึกษาได้

ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัยแหล่งข่าวส่วนใหญ่เป็นหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยตรง ทำให้กลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนระบบการศึกษาโดยอ้อมไม่ได้มีส่วนร่วมในการให้ข่าวสารด้านการศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาที่ต้องการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนั้นควรมีการเสนอข่าวที่มีแหล่งข่าวมาจากระดับล่างเพื่อให้ทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนระบบการศึกษาไทย ประกอบกับทำให้กลุ่มดังกล่าวให้ความสนใจข่าวด้านการศึกษาเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ไม่ได้ศึกษาและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับขนาดของข่าว จึงทำให้ไม่ทราบถึงความสำคัญของข่าวเพื่อการปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งคุณลักษณะที่บ่งบอกถึงความสำคัญที่ต่างหาก ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้โดยการจำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน และบทบาทของหนังสือพิมพ์ ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการเก็บข้อมูลด้านขนาดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดมากยิ่งขึ้น

www.thaiedresearch.org